

10, 21. 03. 1945.

115778

den norske kirke. Når Arvid foretatt leges stiftet, kommer han av den. Kap. i etriken og grunn foretatt vil i hvordan de skulde forholde sig, stiftet og stift stiftet i telefonen: e har vel intet å forholde seg til Simonsen. Deres stiftet har vært av den art at vi overnattet ikke har rignet med dem. For- tydig stiftet e henvisning til stiftet når e nu en stiftet kan treffe

... har ikke. ... har de, vart med

ja, ikke.
5. evt. en hemmelig eller åpenbart har jeg vært medlem
av ... eller ... forening. Jeg har overhodet alleri vært
medlem av noe politisk parti eller forening. Jeg har i det hele
alleri befattet meg med politikk, da jeg ha. anner det allert for
en prest. At jeg ... teksten har gjort det naturlig, har kommet
inn på sociale ... og ... en og ... den så har kommet karakteri-
sere prekenen som ... a, mens jeg aldeles ikke berettiger
til å si at jeg ... tatter meg med politikk.
... til ... advokat Myrnes nevnte

til å si at jeg heller vil bli politisk.
4. Det blees brev til barnadvokat Myrdal nevnte
nå som et slikt opprop var til å les i et noen oppfordring til tysk
frontrøysning. Et slikt opprop blev makulert. Det under-
trykkes at dette var et slikt de grunner
for å si at det var et slikt reform. Det skulde

...
... riforme.
... ne,
... attale
... min

Agnese

en vilde ellers ikke la mig få noe embete, men skrev jeg under
skulle jeg få lange eller maal. Du . ringe til mig i Aas fra
septet.

b) Jeg anså innholdet svært uskyldig når det ikke
skulle offentliggjøres. Hadde jeg visst det skulle offentliggjøres,
hadde jeg aldri skrevet under da det jo vilde vært direkte
propaganda. Jeg har heller aldri sett mit navn offentliggjort
i forbindelse hermed.

c) Jeg var meget i tvil om jeg skulle skrive under
eller ikke, men kommandør Gyklebus hadde sagt til min hustru at
det var ingen fare å gjøre det.

d) Under en samtale i 1931 i vårt hjem i Langesund med
biskop Jeroni ang. vanskeligheter i snes prestegjeller uttalte
jeg: "Men er det så sikkert at kommunistene er så meget vanske-
lige å samarbeide med enn innemisjonen?" Hertil svarte biskopen
innalignert: "Får de kan komme med en slik uttalelse viser det at
de ikke er voksne for deres prestegjering". (Sic.)

2) Under en henvendelse til res. kap. Dietrichson
like før jul 1942 i Fårørelse's kirke, uttalte denne at nazierne
og kommunisme var vel helt det samme etter sin ånd.

I begge disse tilfeller treier det sig om private
samtaler. Tilføyet med høyling mener jeg er på samme linje.

Ingen av disse to geistlige i Jeroni og Dietrichson,
er blitt suspendert eller forfulgt for sine uttalelser og anskuel-
ser. Heller ikke noen av de geistlige som før krigen stemplet
kommunistene som ousemenn, har jeg sett suspendert eller forfulgt.
Jeg tenker på b.a. professor dr. Alf Ise. - Jeg tenker også på
Norges forhold til Finland under første Finlandskrig. Personlig
ser jeg på både høyrefolk og kommunister som menneker, ikke som
politikere. Og setter jeg særlig pris på at politikere er helt
et annerledes og fører en renlig og korrupsjonsfri politi k.
k.

Jeg har aldri søkt noe embete som var blitt ledig
ved politisk avskjed eller.

anbefjerd senket oppfordret mig til å søke, og
søkte selv Schanke om å få seg som sogneprest. - Menge var
ledig ved dødsfall. Adal ved forflytning.

Var jeg i 1942. i det mig beordre til høyling
res. kap. mente jeg det bare til det fordi jeg var i et utnevnt
stillsamlingen, mens pastor Linderen jo kun var ordinert prest.
Sånt måtte vi ha en bolig da vi gjestagte ganger. Bøpet av
1. 42 var opprettet av gossier. Advokatid og han til nytte vår

6. Det nevnes i biskopens brev at jeg skulde ha gitt min tilslutning til propagandaen for anverving av frontkjemper, er det ikke sannhet, i det samme, så bekjent, først begynte våren 1942 etter "statsekten".

Etter ringe evne og anledning har jeg, tvertimot å tilskynde hertil, fråddet eller rettere kritisert frontkjemperne, ikke i all hemmelighet, men åpenbart opp i synene av frontkjemperne.

I 1941, mens jeg var prest i Volda, var jeg også litt berøpt på med en mann ved navn Axholm som flyktet til Sverige.

Frontkjemperne og tyskerne jeg har kunnet få noensomhelst måte ramme, har jeg aldri søkt å få arrestert: således i 1944 en tysker ved navn Julius Tarkel og før jul 1944 to norske "statapolitier" Bjørn Hansvold og en hvis navn jeg ikke erimerer.

Under min prestetjeneste søkte jeg å skifte tjenesten til fordel for den annen prest fra Vinn. ledelsen så godt jeg kunde. Jeg ba i tillegg at Vilhelmsen at slås ikke måtte bli forvist. Jeg kritiserte og bebreidet sjerdi, men hadde fordrevet sogneprestens og han tilslutt medvillet til at jeg blev arrestert 10. august 1942.

I påide utvirket jeg at pastor Soydevold fikk forbli i lade tiltross at han var sendt utvisningsfare fra Statspolitiet.

7. Når jeg ikke hadde arbeidet våren 1942 var det av følgende grunn:

De bispene og prestene nemlig hadde jeg permisjon. Jeg fikk ingen melding om hva som foregikk. Imot permisjonstidens slutt henvendte jeg mig til domprost Hygen som vikariserende biskop og spurte hva jeg skulde gjøre. Han uttalte:

"Pastor Josef har fått litt å gjøre i Petrus menighet og pastor Aar i Læterland, men til deg har jeg nå intet så jeg kan ikke gi deg noe nå enn at du må følge ordne. Jeg ansvaret "Ja... fra seg?" (Jeg ble helt frappert). "Ja, nettopp - for ellers blir du arbeidsledig og kommer inn under arbeidsloven, og du får da med tyskerne å gjøre og det er arbeidsloven som har fått inn den loven". - "Og da blir jeg vel arrestert. - Det er meget sannsynlig det, ja - og du gjør det ser digte for deg utenfor fengselet enn i fengselet." - "Når de andre kommer tilbake skal jeg stå ved at jeg har gitt deg dette råd."

Jeg følte meg ikke tilfreds med det. Derfor oppsøkte jeg pastor A. Schønbeler. Han sa heller ikke like ut at jeg skulle nedlegge. Og fremfor det helt tydelig av samtalen at han ønsket det. Mot samtalen slutt sa han omtrent følgende: "Det måtte da vel kunne lates opp noe arbeid for deg også. Og jeg skal få lov å legge Dem frem for Gud i bønn." Men dette måtte jeg gå. Men av det kunde jeg, hustru og barn ikke leve. Jeg måtte derfor noget motstrebende neevne meg til Hagen. Jeg sa den uttrykkelig til at han absolutt ikke måtte sende meg til menigheter fra hvilke presten var fordrevet av politiske grunn. Jeg kunde først få velge mellem Gud, Gjilling og Løki. Jeg ble tilslutt hordret til Gjilling. Men ville jeg ikke reis til en sogneprest Paulsen, var fordrevet Løki.

Til Gjilling flyttet vi 15. mai 1942. Og måtte ta med familien med da vi - som foran nevnt gjentagne ganger var oppsøgt av Levenekjold. Stedig følte jeg meg imidlertid isforbøyet og å skulle følge N.L. Reptet når alle andre prester hadde nedlagt. Fredag 8. august 1942 hevet jeg meg derfor atter til de prest Sygen. Han sa under samtalen b.a.: "Vi var for noen dage siden samlet noen prester her i Oslo. Det var intet p. estemøte, men bare en 4 - 5 stykker sammen. Da var det noen som sa: "Simonsen er N.L." - Nei, sa jeg, han er i de N.L. - "Jo", sa de andre, han er N.L." Nei, han er helt upolitisk sa jeg. Så jeg foresvarte Dem hva jeg kunde og det skal jeg fremdeles gjøre" Videre uttalte han at hvis jeg nedla vilde jeg få min stiftskapellingsasje garantert. Dette var noe jeg ikke hadde anelse om. Jeg ble gladelig overrasket og sa at da vilde jeg nedlegge, men vilde kun først meddele det til min hustru. Men så tilføyer dompro. han: "For deres vedkommende har jeg tenkt å foreslå for kirkeledelsen å sende en til Hett for å bestyre det etter Bliflett. Jeg vet jo ikke om kirkeledelsen går med på det, men jeg vil dog foreslå det. Vi skal ha møte til torsdag". Vi ble et enig om at det ikke var heldig å gi meg melding om utfallet i telefon eller i posten. Jeg skulde derfor komme til Oslo påfølgende fredag. Den påfølgende tirsdag, 10/8, ble jeg arrestert fordi vi hadde radio og hadde lyttet på radio. Det var lensmannsfullmektig Helge ud i Lier som arresterte meg. Men da vi hadde ikke lov å ha radio får ingen av familien var N.L. Så ble jeg altså straffet for jeg ikke var N.L. Idag skal jeg straffes fordi jeg var N.L. !!!

Fra 1. okt. 1942 ble jeg beordret å skrive både

Foråret 1843 henvendte jeg mig etter H. Schübeler. Resuten til Høllensby. Høllensby svarte at det var godt for len/tid øfter de andre presters nedleggelse. At kogens tid var årsak hertil, vilde ingen høre på. Jeg tilskrev også domprost Syken til hvem jeg fikk adressen av pastor Schübeler. Men det var de forvist og hadde på kjærestad går i Syken. Innholdet av domprostens brev var følgende:

-For en har jeg gjort å tilføye et under vår samtale 1. august 1942 da domprostene også omtrent "1. under: "Jeg tolerer på angakelsen, be om". - "Jeg tolerer eller ikke skole", men vårt mål om å bli frie igjen er jo knyttet til "vår lands saker", svarte jeg. Videre uttalte han like etter: "Sydtyskerne serlig er jo gjennom elskverdige folk". :!!!)

9. Jeg meddelte først leptet, at jeg ikke vilde motta lønn. Dette meddelte så at det kunde bestemmes at min hustru fikk lønnen eller deler av den. Da fant jeg at jeg like godt selv kunde motta lønnen, så meget mer som vi jo måtte ha noe å leve av.

10. Ang. at jeg holdt undakter i radio, tror jeg det

10. ang. at jeg holdt andakter i radio, tror jeg det var 4 eller 5 andakter. Jeg har disse i ordnet avskrift.

11. ang. mit forhold i det hele under krigen, tror jeg nok å tørde si at jeg har søkt å innnta en helt ut no og betoning. Jeg kritiserte sterkt . . . til øyrling og likeså . . . valgene til president til valg . . . Jeg så til ørklend at . . . andens til

og det uføre de hadde vært vår kirke opp i, og for hans opptreden
for sognepresten og biskopen.

Jeg skrev også til Wisling og ba hun søke utvirket
at berggrav, Sjøe og Hællesby ble friggitt. Videre bør jeg henvise
til vedlagte artikkel som jeg søkte å få inn i Aftenposten våren
1944, men forgjeves.

Da i vinter hadde jeg en halvtysker i dekning.
vi skulle begge rømme til Sverige. Den hadde vært tysk spion
og visstnok også tiltatt som sabotør. Den blev imidlertid arrestert
før jeg skulle reise. Forbindelse hermed ble også jeg arrestert
og satt på vrini til kapitulasjonen.

12. At jeg nå behandles som jeg gjør, synes jeg ikke
står i samsvar med min holdning under krigen. At domprost Dygen
sår fra - eller sier at han "ikke kan huske å ha gitt mig foran
anførte råd", er i høyeste grad usannsynlig. Enda vært gynet hans
uttalelse til en Leidell, fra iv.org., som var hos meg eng. min
tid, å være. Den husket godt jeg hadde søkt han levnte gnet, likeså
samtalen. Men dette ene husket han ikke. Men til det medvir han
sies omtrent følgende til herr Leidell: "Helt om jeg hadde gitt
imonsen dette råd, så måtte han da forestått at det var kun p.gr.
av at jeg var oppskaket p.gr.a. alt som hendte i den tid og at det
ikke var meningen han skulle følge dette råd. (...) selv om han
fulgte det, burde han jo trukket sig tilbake senere, når han så
hvordan det hele utviklet sig". Bertil svarte Leidell: "Hvile Dem,
det er jo nettopp det mannen har gjort. Og De taper jo intet på at
De vedgår å ha gitt ham dette råd, men ham kan det bety meget for"

Det er så man blir stum over en slik opptreden fra
en geistlig. Skal man være nødt til å spørre sine overordnede om å
er i helt sjælelig visir for man spør Dem om råd, eller hva er
meningen? Man kan jo si man skal ikke be om råd, men handle etter
sin egen samvittighet. Bertil på svares: Gud gi man ikke lov til
det, og at det bli respektert. Videre: Hvorfor er det tillatt for
en å be om råd og ikke for en annen? Jeg var prest på Kordekov
i 1941 hadde vi ett lite prestemøte hos prost Høivik, Hønefoss.

Sogneprest Lammert refererte fra et møte like forut hos Biskopen
at denne hadde uttalt det ikke var umulig at biskopen snart måtte
en prost hadde spurt om biskopen ønsket prestene å skulle slå følg
Bertil svarte herne at det måtte overlates til enhver samvittigh

Noe som videre forundrer mig er at de geistlige
behandles så forskjellig. Biskop berggravs radiotale april 1940,
hans oppfordring til de unge civile på vei til de tyske styrker
og Hønefoss og å reise tilbake til Oslo, forandringen av kirkebør
nånn var forekom. Enkelte v langt mer alvorlig enn min opp
fatning. Biskop berggrav er tilfelle ikke blitt suspendert. Jeg kan

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014
Så kommer det kommer av annet enn at det er forskjell på rik og fattig. At biskopen har ganske anderledes formåenlige venner enn jeg har.

Under mit fengselsopphold i 1942 og 1945 visste jeg ikke råd å komme ett skritt utenfor fengslet. Etter herr Biskopens egne uttalelser til pressen gjorde han flere avstikkende fra sit "Fengsel" til Oslo. Jeg forstår ikke slikt.

Når jeg ikke misforstår det hele, har visst herr Biskopen også uttalt i 1940/41 ang. prestenes embetsrett at det ikke var kongens person vi var forpliktet overfor, men institusjonen. Dette synes mig å stoff til ettertanke om hva herr Biskopen egentlig sto den gang. Men - som nevnt, jeg har kanskje misforstått det hele.

Det forekommer mig også å være nokså stor motsetning mellom herr Biskopens redegjørelse i Aftenposten i sommer ang. forhandlingene med tyskerne 1940 og presidentskapets sin overbevisning om kirkenes kamp i Aftenp. Her domprost synes omtrent det slikt som at det i krigens første tid var grunn å tro på en god behandling av kirken fra de styrendes side. Var det bare Biskoppen som hadde lov å være i den tro, men hvis andre var så bløide, skal de nu straffes for det. Personlig kan jeg neppe begripes å ha vært så bløide i så henseende.

Jeg synes livet er for kort, vanvillig og alvorlig til at man bør leke med menneskeskjebner.

Når kommer jeg tilbake til domprost Bygges holdning overfor mig. Når han ikke erindre å ha gitt mig det av mig påstøtte råd (referert i Byllings prestekall's dageregister og i mit stiftskapellans-register, må han vel kunne bevise det motsatte og huske hvilken stilling han beordret mig til? Han kan vel da også føre bevis for at jeg nektet å følge hans ordrer. De prester han nevnte 4. aug. 1942 å ha forsvart mig mot, må vel også huske mitt forsvar hvis der da ikke hersker en epidemiell erindrings-avvikelse.

Såvidt jeg erindrer refererte jeg Bygges råd opptil 1942 til ledebeler, hvem jeg oppsøkte straks etter besøket hos Byggen. Jeg tror neppe pastoren vil benekte dette.

Der er flere tilfelle under krigen at det ble gitt råd til enkelte at de endog skulde gå inn i S.S., men i spionasje-tyemed. Jeg hørte idag om et tilfelle da de endog førte til at vedt. gikk inn for S.S. med liv og sjel tilrutt. Men jeg tror

De nye rådgiverne derfor vil være usanne og benekte å ha gitt rådet.

13. Dette er blitt kritisert at jeg deltok i "bispe-ordinasjonen". Når Hygen hadde gitt nevnte råd, var det da så unaturlig at jeg syntes det var forlite å risikere å bli satt på bar bakke for ved å utebli. Jeg sonderter terrenget og blev fra U.S. hold betydet at utebliven vilde bli bemerket, uten at jeg dog aner hva der lå i denne bemerkning. Jeg visste jo også de vilde bli ordinert likegodt om jeg var tilskuer. eller ikke. Jeg assisterte ikke. Jeg leste ikke et eneste skriftord hverken over disse eller de ordinerte legfolk påfølgende fredag, iallfall ikke høyt. Hva jeg leste over dem innen i mig er en annen sak (!) Besuten var jeg umåtelig nysjerrig etter å se hvilke prester var U.S. og hvordan de tok det hele. - Jeg kritiserte Feylings og Weisens opptreden overfor sogneprest Elleland på Bristol i en slik grad at det kun kan forundre jeg ikke ble arrestert. Men noen persons grata ble jeg visseelig ikke. --

Av den norske pretestann må det sikkert med styrke kunne hevdes at stiftskapellanene var i den aller vanskeligste situasjon. Vi hadde ingen menighet å holde oss til og få offer fra, allern minst når man som jeg, ikke engang var beordret eller blev beordret til tjeneste i en menighet, men henvist til å følge ordre fra U.S. Dette er hele kjernen i saken mot mig. Det er forøvrig påfallende at for pastor Josef som var ungkarl - samt somprosten med en lang arbeide, men ikke for mig som familieforsørger. Jeg derimot blir skremt med arbeidsløshet, sabotasjelov og fengsel, om jeg ikke følger ordre fra U.S.

Uten tvil har den gamle Bibel rett: Der gjøres forskjell på folk. Har man gode venner og mange penger, har man også alltid rett, men "den fattiges rett selges for ett par sko".

Konklusjonen blir: Den fattige, arbeidende befolkning skal alltid unagjelde, bløde og betale gildet i krig som i fred.

Arbødligst

Hjalmar Simonsen (sign.)

Liktig avskrift bevidnes: